

مدیریت ورزشی _ تابستان ۱۳۹۸
دوره ۱۱، شماره ۲ ص: ۲۷۱ - ۲۵۱
تاریخ دریافت: ۹۵ / ۱۲ / ۰۳
تاریخ پذیرش: ۹۶ / ۰۹ / ۲۷

مطالعه تأثیر سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر و پسر شهرستان جم در استان بوشهر*

عباس دراهکی^۱ - مهرزاد مقدسی^{۲*}

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران. ۲. دانشیار فیزیولوژی ورزشی، گروه فیزیولوژی ورزشی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

چکیده

مشارکت ورزشی علاوه بر پیامدهای انکارناپذیری که بر سلامت افراد دارد، دارای پیامدهای اجتماعی مثبت فراوانی است. علاوه بر این مشارکت ورزشی خود می‌تواند از متغیرهای اجتماعی متأثر باشد. در این تحقیق تأثیر سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن (شامل امنیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و پایبندی به هنجاری اجتماعی) بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر و پسر شهرستان جم در سال ۱۳۹۴ بررسی شد. در این زمینه با توجه به نمونه‌گیری‌های طبقه‌ای و خوشه‌ای در چند مرحله ۳۵۰ نفر از دانش‌آموزان دختر و پسر شاغل به تحصیل در پایه‌های اول و دوم متوسطه انتخاب و بررسی شدند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میزان مشارکت ورزشی نوجوانان پسر به‌صورت چشمگیری بیشتر از نوجوانان دختر است. نتایج مدل‌های ساختاری با استفاده از لیزر نشان‌دهنده آن است که سرمایه اجتماعی در حالت کلی بر میزان مشارکت ورزشی هم نوجوانان دختر و هم پسر تأثیر معناداری دارد. همچنین نتایج رگرسیون‌های چندگانه برای مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی نشان‌دهنده آن است که از میان مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی به‌صورت مثبت بیشترین تأثیر را بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان پسر، و متغیرهای مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی به‌صورت مثبت به‌ترتیب بیشترین تأثیر را بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر دارند. بنابراین هر گونه اقدام در زمینه افزایش سرمایه اجتماعی، به مشارکت ورزشی بیشتر نوجوانان منجر خواهد شد.

واژه‌های کلیدی

اعتماد اجتماعی، حمایت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، شهرستان جم، مشارکت اجتماعی، مشارکت ورزشی.

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نگارنده اول، جناب آقای عباس دراهکی است.

Email: mehrzad.moghadas@gmail.com

*نویسنده مسئول: تلفن: ۰۹۱۷۷۳۲۰۰۴۳

مقدمه

مسئله مشارکت ورزشی مدت‌هاست که یکی از دغدغه‌های اساسی برنامه‌ریزان حوزه تربیت بدنی محسوب می‌شود. با گسترش مشاغل پشت‌میزنشین و رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی که افراد را به کم‌حرکی ترغیب می‌کند، این نیاز بیش از هر زمانی احساس می‌شود. مشارکت ورزشی بر ابعاد مختلف جامعه تأثیرگذار است و زمینه وجود جمعیتی سالم و پویا را برای آن فراهم می‌کند. نقش مشارکت ورزشی در سلامت جامعه انکارناپذیر است. مشارکت ورزشی علاوه بر این دارای منافع اجتماعی مانند بهبود توانایی‌های اجتماع، پذیرش ابتکار و نوآوری، تقلیل در جرم و خرابکاری، کاهش تخلف و انحرافات اجتماعی، افزایش وحدت اجتماعی و همکاری، گسترش هویت جمعی و افزایش همبستگی، ایجاد اشتغال و درآمدهای جدید و افزایش تولید از طریق افزایش سطح سلامت نیروی کار و ... است (۱، ۲). با وجود پیامدهای اجتماعی، مشارکت ورزشی، خود می‌تواند از متغیرهای اجتماعی متعددی تأثیر بپذیرد. یکی از این متغیرها سرمایه اجتماعی است.

مفهوم سرمایه اجتماعی به دلیل ماهیت و محتوایی که دارد، تقریباً با تمامی موضوعات و مسائل مطرح در حوزه انسانی و اجتماعی ارتباط پیدا می‌کند. سرمایه اجتماعی افزایش سلامت، افزایش شبکه‌های حمایتی اقتصادی و اجتماعی، بهبود فرصت‌های شغلی و ایجاد فضای کارآفرینی را برای افراد به همراه دارد (۳، ۴). در سطح گسترده‌تر سرمایه اجتماعی در ایجاد انسجام اجتماعی و همبستگی و توسعه اقتصادی و اجتماعی، کاهش میزان جرم و ایجاد جامعه دموکراتیک‌تر نقش ایفا می‌کند (۵). نظریه پردازان تعاریف مختلفی از سرمایه اجتماعی ارائه کرده‌اند. کاکس (۱۹۹۵)، سرمایه اجتماعی را به منزله ریسمان یا چسب اجتماعی تعریف می‌کند که اعضای یک جامعه را به هم پیوند می‌دهد (۶). جمیز کلمن سرمایه اجتماعی را به وسیله کارکردش تعریف کرده است. به نظر او سرمایه اجتماعی هنگامی ایجاد می‌شود که روابط میان اشخاص به شیوه‌ای تغییر یابد که کنش را آسان سازد (۷، ۳). بنابراین سرمایه اجتماعی شیء واحدی نیست، بلکه جنبه‌های متفاوت ساختار اجتماعی را در برمی‌گیرد که کنش جمعی و فردی را ترویج می‌دهد (۸). از دیدگاه پیر بوردیو، سرمایه اجتماعی حاصل جمع منابع بالقوه و بالفعلی است که نتیجه مالکیت شبکه بادوامی از روابط نهادی شده بین افراد یا به عبارت ساده‌تر عضویت در یک گروه است (۹). به نظر

-
- 1 . Cox
  - 2 . Jams Coleman
  - 3 .Pierre Bourdieu

رابرت پونتام^۱ سرمایه اجتماعی وجوه گوناگون سازمان اجتماعی، مانند اعتماد، هنجارها و شبکه‌هاست که می‌تواند با تسهیل اقدامات هماهنگ اقدامات کارایی جامعه را بهبود بخشد (۱۰). فوکویاما^۲ سرمایه اجتماعی را وجود مجموعه معینی از هنجارها یا ارزش‌های غیررسمی تعریف می‌کند که اعضای گروهی که همکاری و تعاون میانشان مجاز است، در آن سهیم‌اند (۱۱). به‌طور کلی، عناصری که از مجموع تعاریف و نظریات ذکر شده می‌توان به‌عنوان شاخص‌های سرمایه اجتماعی استخراج کرد، شامل کنش‌های متقابل اجتماعی، تعاملات بین افراد، گروه‌ها و اجتماعات، تعهدات و انتظارات، هنجارها و ضمانت‌های اجرایی مؤثر، ظرفیت بالقوه اطلاعات، اعتماد اجتماعی، انواع روابط، پیوندها، انسجام اجتماعی و استفاده از منابع و منافع مشترک آن است. پونتام^۳ از مشهورترین نظریه‌پردازان سرمایه اجتماعی معتقد است که بیشتر ورزش‌ها با توجه به ماهیتشان فعالیتی ارتباطی محسوب شده و مشارکت در ورزش شامل شرکت آگاهانه افراد به‌صورت مشارکت‌کننده و تماشایی می‌شود که با هم ارتباط متقابل دارند و در اثر این روابط متقابل پاداش‌های اجتماعی میان آنها مبادله می‌شود (۱۰). پونتام در تحقیقی با عنوان «به کار انداختن دموکراسی: سنت‌های مدنی در ایتالیای مدرن در شمال ایتالیا»، اشاره دارد که چگونه مشارکت در ارتباطات مدنی مانند باشگاه‌های ورزشی بر ایجاد جوامعی دموکراتیک و از لحاظ اقتصادی معتدل تر تأثیر می‌گذارد (۱۰). بوث^۴ و همکاران نشان دادند که داشتن شبکه‌های اجتماعی مانند دوستان و خانواده که برای افراد نقش حمایتی دارند یا اینکه خودشان به‌طور مستقیم در فعالیت فیزیکی مشارکت می‌کنند، به مشارکت بیشتر افراد در فعالیت‌های ورزشی منجر می‌شوند (۱۲). هندرسون و آینسورث^۵ نیز در مطالعه خود بر روی زنان آمریکایی - آفریقایی نشان دادند که خانواده، دوستان و روابط اجتماعی زنان مورد مطالعه از هویت شخصی‌شان مهم‌تر بوده است و این شبکه‌ها تأثیر بسزایی در ادراک، فرصت‌ها و مشارکت آنها در فعالیت‌های ورزشی دارند (۱۳). هریسون و همکاران (۲۰۰۷)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر جرم و محله بر فعالیت‌های فیزیکی» نشان دادند که احساس امنیت در همسایگی با فعالیت فیزیکی در ارتباط است و افراد بزرگسال زمانی که احساس می‌کنند در همسایگی امنی به‌سر می‌برند، با اطمینان بیشتری در فعالیت فیزیکی شرکت می‌کنند و چنانچه افراد محله خود را ناامن ببینند، کمتر احتمال دارد که اجازه دهند

- 1 . Robert Putnam
- 2 . Fukoyama
- 3 . Putnun
- 4 . Booth
- 5 . Henderson & Ainsworth

فرزندانشان پیاده یا با دوچرخه به مدرسه بروند (۱۴). در مطالعات داخلی نیز به نقش سرمایه اجتماعی بر مشارکت ورزشی توجه شده است. شارع‌پور و حسینی راد (۱۳۸۶)، در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی بر روی شهروندان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر بابل» به این نتایج رسیدند که از میان ابعاد سرمایه اجتماعی، مؤلفه‌های ارتباطات دوستانه، اعتماد به دوستان، اعتماد به همسایگان، روابط همسایگی و انجام فعالیت‌های داوطلبانه، همبستگی معناداری با مشارکت ورزشی دارند (۱۵).

پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی در میان نوجوانان»، که بر روی نوجوانان دانش‌آموز شهر یزد انجام گرفت، به این نتایج رسیدند که در بین نوجوانان پسر متغیرهای شبکه اجتماعی و احساس امنیت بیشترین مقدار واریانس مشارکت در فعالیت ورزشی را تبیین می‌کنند. این در حالی است که در نوجوانان دانش‌آموز دختر، تنها متغیر شبکه‌های اجتماعی بیشترین مقدار از واریانس متغیر مورد بررسی را تبیین می‌کند (۱۳). فریدون و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهش خود با عنوان «بررسی تأثیر حمایت اجتماعی بر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی» که در میان زنان ۲۵ تا ۴۰ ساله سیزده شهر از شهرهای استان مازندران انجام گرفت، به این نتیجه رسیدند که تفاوت معناداری بین مشارکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی با توجه به نوع حمایت اجتماعی به عمل آمده از زنان برای مشارکت ورزشی وجود دارد (۱۶). منوچهری‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه خود با عنوان «رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان نوجوان» که بر روی دانش‌آموزان دختر و پسر پایه سوم دبیرستان‌های دولتی شهر رشت انجام گرفت، به این نتیجه رسیدند که روابط درون خانواده ۱۳ درصد و حمایت درون خانواده ۱۷ درصد از میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر نوجوان را تبیین می‌کند. همچنین مشارکت و عضویت در نهادهای داوطلبانه ۳۴ درصد مشارکت ورزشی پسران و ۲۵ درصد مشارکت ورزشی دختران را پیش‌بینی می‌کند (۱۷).

با وجود تأثیرات مثبت سرمایه اجتماعی، تحقیقات پونتام (۱۹، ۱۸) نگرانی درباره کاهش سرمایه اجتماعی را نشان می‌دهد. تحقیقات وی نشان‌دهنده آن است که عواملی که سرمایه اجتماعی را تشکیل می‌دهند، به آرامی در سال‌های گذشته در حال فرسوده شدن هستند. این امر ناشی از کاهش معاشرت افراد، افزایش استفاده از شبکه‌های مجازی و تبدیل آن به شکل غالب گذران اوقات فراغت، کاهش اعتماد به دولت، نهادها و افراد و افزایش فردگرایی است. در این زمینه مشارکت ورزشی می‌تواند وسیله‌ای برای ایجاد سرمایه اجتماعی باشد (۲۰). هریس (۱۹۹۸) نشان داد که مشارکت ورزشی زمینه مناسبی را برای دوستی و ارتباط اجتماعی جدید فراهم می‌کند (۲۱) و این امر به افزایش هنجارهای صداقت و احترام

متقابل منجر می‌شود. به عبارتی دیگر مشارکت ورزشی پل یا ارتباطی را بین گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی مختلف فراهم می‌کند.

با توجه به مطالب گفته‌شده، به نظر می‌رسد نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت ورزشی افراد با توجه به فرایند غالب شدن زندگی فردگرایانه و روی آوردن افراد به‌ویژه نوجوانان به شبکه‌های اجتماعی مجازی روزبه‌روز پررنگ‌تر شود. چنانکه تحقیقات در زمینه سرمایه اجتماعی نشان‌دهنده کاهش میزان سرمایه اجتماعی و نگرانی در این زمینه است. حال این سؤال اصلی مطرح می‌شود که آیا سرمایه اجتماعی به‌صورت کلی و مؤلفه‌های آن به‌صورت مجزا بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان اثرگذارند؟ بنابراین هدف از مطالعه حاضر بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان است. پدیده‌های اجتماعی پیچیده و در حال تغییرند و محقق اجتماعی باید مدام آنها را دنبال و تبیین‌های خود را به‌روز کند. از سوی دیگر، هیچ‌کدام از تحقیقات قبلی به بررسی سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک متغیر نگاه نکرده و هر کدام بر برخی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی نگاه کرده‌اند. تحقیق حاضر با استفاده از معادلات ساختاری به این نکته توجه کرده و آن را در رابطه با میزان مشارکت ورزشی مطالعه می‌کند. همچنین تحقیق حاضر می‌کوشد با توجه به جنسیت (مرد/زن) به این مسئله نگاه کند، زیرا به‌نظر می‌رسد بین نوجوانان پسر و دختر در میزان سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی تفاوت معنادار وجود داشته باشد و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی به‌صورت متفاوت بر میزان مشارکت ورزشی تأثیرگذار باشند. انتخاب نوجوانان به‌عنوان گروه مورد مطالعه به این دلیل است که می‌توان گفت شاکله مشارکت ورزشی از دوران نوجوانی در افراد شکل می‌گیرد و کسانی که در این برهه از زندگی فعالیت ورزشی را آغاز نکنند، شروع آن در مراحل جوانی و بزرگسالی سخت‌تر خواهد بود. در واقع شخصیت افراد در دوران نوجوانی قوام می‌یابد. بنابراین مشارکت ورزشی اگر از دوران نوجوانی در افراد شکل گیرد، به احتمال زیاد در دوران بعدی زندگی نیز تداوم می‌یابد.

روش‌شناسی و داده‌ها

در این تحقیق به‌منظور بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان شهرستان جم از روش پیمایشی استفاده شده است. واحد تحلیل در تحقیق حاضر فرد و شامل نوجوانان شهرستان جم است. جامعه آماری تحقیق شامل تمام نوجوانان شهرستان جم در اسفندماه ۱۳۹۴ است. روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر ترکیبی از روش‌های نمونه‌گیری طبقه‌ای و خوشه‌ای چند مرحله است. از آنجا که

نوجوانان شهرستان جم در سنین مدرسه و در پایه‌های متوسطه اول و دوم قرار دارند، ابتدا با استفاده از اطلاعات موجود تعداد مدارس شهرستان جم (دخترانه و پسرانه) مشخص شده و سپس در درون هر یک از طبقات با توجه به حجم جامعه به صورت خوشه‌ای در چند مرحله نواحی و از درون نواحی مدارس و از درون مدارس کلاس‌ها و از درون کلاس‌ها افراد انتخاب و داده‌ها گردآوری شدند. براساس آمار به دست آمده از آموزش و پرورش شهرستان جم در سال ۱۳۹۴، مدارس دخترانه متوسطه اول و دوم ۲۱ مدرسه، مدارس پسرانه متوسطه اول و دوم ۲۴ مدرسه بوده است.

کل دانش‌آموزان شهرستان جم ۱۱۲۰۰ نفر بودند که از این میان ۳۸۰۲ نفر در پایه متوسطه اول و دوم مشغول به تحصیل بودند. از این میان تعداد دانش‌آموزان دختر ۱۸۶۹ نفر و تعداد دانش‌آموزان پسر ۱۹۳۳ نفر بود. با توجه به فرمول کوکران حجم نمونه مورد نظر ۳۴۹ نفر برآورد شد. با توجه به جدول کرجسی و مورگان در حجم جامعه ۵۰۰۰ نفر، حجم نمونه ۳۵۷ نفر (۲۲) است. بنابراین حجم نمونه حاضر ۳۵۰ نفر تعیین شد. ابزار جمع‌آوری داده نیز پرسشنامه است که بخشی از آن از تحقیقات پیشین و بخشی از آن محقق ساخته است که اعتبار آن بعد از طراحی از طریق اعتبار صوری و همچنین تحلیل عاملی بعد از گردآوری داده‌ها سنجیده شد. از جمله تحقیقات پیشین که از گویه‌های آنها برای ساختن پرسشنامه استفاده شد، می‌توان به تحقیقات پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲)، منوچهری‌نژاد (۱۳۹۴)، چلبی و مبارکی (۱۳۸۴) و پونتام (۱۹۹۵) اشاره کرد. این تحقیقات برای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی از مجموعه‌ای از گویه‌ها در قالب طیف لیکرت و قالب مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی، حمایت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، امنیت اجتماعی و پایبندی به هنجارهای اجتماعی استفاده کرده بودند. برای اندازه‌گیری پایایی از روش ضریب آلفا یا همان آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفا در تحقیق حاضر ۰/۸۹ به دست آمد که نشان از پایایی خوب پرسشنامه حاضر دارد. در مورد اعتبار، با توجه به اضافه شدن سؤالات جدید به پرسشنامه، روایی محتوای آزمون مذکور را استادان محترم و دانشجویان مرتبط با رشته‌های مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی ارزیابی کردند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های اصلی، در این مرحله نیز با تحلیل عاملی تأییدی، روایی گویه‌ها و متغیرها بررسی شده و اعتبار آنها تأیید شد.

یافته‌ها

حدود ۵۰ درصد از نمونه تحقیق حاضر نوجوانان پسر و ۵۰ درصد دیگر نوجوانان دختر بودند. در جدول ۱ آماره‌های توصیفی در رابطه با متغیرهای وابسته و مستقل تحقیق آمده است.

جدول ۱. توزیع متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق به تفکیک جنسیت

جنسیت	پاسخ	کم	متوسط	زیاد
مشارکت ورزشی	مرد	۴۵ ٪۲۶/۹	۷۹ ٪۴۷/۳	۴۳ ٪۲۵/۷
	زن	۹۰ ٪۵۲/۰	۵۸ ٪۳۳/۵	۲۵ ٪۱۴/۵
	کل	۱۳۵ ٪۳۹/۷	۱۳۷ ٪۴۰/۳	۶۸ ٪۲۰/۰
امنیت اجتماعی	مرد	۲ ٪۱/۲	۵۰ ٪۳۰/۳	۱۱۳ ٪۶۸/۵
	زن	۸ ٪۴/۷	۴۵ ٪۲۶/۲	۱۱۹ ٪۶۹/۲
	کل	۱۰ ٪۳/۰	۹۵ ٪۲۸/۲	۲۳۲ ٪۶۸/۸
اعتماد اجتماعی	مرد	۱۱ ٪۶/۷	۸۵ ٪۵۱/۸	۶۸ ٪۴۱/۵
	زن	۴ ٪۲/۳	۱۰۶ ٪۶۱/۶	۶۲ ٪۳۶/۰
	کل	۱۵ ٪۴/۵	۱۹۱ ٪۵۶/۸	۱۳۰ ٪۳۸/۷
تعلق اجتماعی	مرد	۷ ٪۴/۲	۴۴ ٪۲۶/۲	۱۱۷ ٪۶۹/۶
	زن	۱ ٪۰/۱۶	۲۹ ٪۱۷/۳	۱۳۸ ٪۸۲/۱
	کل	۸ ٪۲/۴	۷۳ ٪۲۱/۷	۲۵۵ ٪۷۵/۹
تعامل اجتماعی	مرد	۵ ٪۰/۳	۷۰ ٪۴۱/۹	۹۲ ٪۵۵/۱
	زن	۲ ٪۱/۲	۵۲ ٪۰/۳۱	۱۱۴ ٪۶۷/۹
	کل	۷ ٪۲/۱	۱۲۲ ٪۳۶/۴	۲۰۶ ٪۶۱/۵
مشارکت اجتماعی	مرد	۱۲ ٪۷/۱	۷۸ ٪۴۵/۹	۸۰ ٪۴۷/۱
	زن	۱۴ ٪۸/۵	۷۰ ٪۴۲/۷	۸۰ ٪۴۸/۸
	کل	۲۶ ٪۷/۸	۱۴۸ ٪۴۴/۳	۱۶۰ ٪۴۷/۹

ادامه جدول ۱. توزیع متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق به تفکیک جنسیت

جنسیت	پاسخ	کم	متوسط	زیاد
حمایت اجتماعی	مرد	۴ ٪۶/۵	۱۴ ٪۲۲/۶	۴۴ ٪۷۱/۰
	زن	۲ ٪۳/۸	۱۳ ٪۲۵/۰	۳۷ ٪۷۱/۲
	کل	۶ ٪۵/۳	۲۷ ٪۲۳/۷	۸۱ ٪۷۱/۱
هنجار اجتماعی	مرد	۴ ٪۶/۵	۱۴ ٪۲۲/۶	۴۴ ٪۷۱/۰
	زن	۲ ٪۳/۸	۱۳ ٪۲۵/۰	۳۷ ٪۷۱/۲
	کل	۶ ٪۵/۳	۲۷ ٪۲۳/۷	۸۱ ٪۷۱/۱

از آنجا که متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق حاضر در سطح سنجش فاصله‌ای قرار دارند و توزیع داده‌ها نیز نرمال است (برای تعیین نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است)، از آزمون‌های پارامتریک برای آزمون فرضیات استفاده خواهد شد. آزمون مناسب برای آزمون فرضیه‌های تحقیق حاضر همبستگی پیرسون است. نتایج این همبستگی برای میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر در جدول ۲ نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، از میان متغیرهای مستقل تحقیق متغیرهای امنیت اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی با متغیر وابسته یعنی میزان مشارکت ورزشی دارای همبستگی مثبت معنادار (در سطح ۰/۰۵) هستند.

جدول ۲. تحلیل دومتغیره برای متغیرهای مستقل و میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر

متغیر	ضریب پیرسون	معناداری
امنیت اجتماعی	۰/۱۵	۰/۰۵۹
اعتماد اجتماعی	۰/۰۶۸	۰/۳۹۵
تعلق اجتماعی	۰/۲۲۰	۰/۰۰۵
تعامل اجتماعی	۰/۲۶۱	۰/۰۰۱
مشارکت اجتماعی	۰/۳۸۷	۰/۰۰۰
حمایت اجتماعی	۰/۳۱۱	۰/۰۰۰
هنجار اجتماعی	۰/۱۲۲	۰/۱۳۴

جدول ۳ نتایج تحلیل دومتغیره را برای دانش‌آموزان دختر نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، متغیرهای مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و هنجار اجتماعی همبستگی معنادار مثبت با متغیر میزان مشارکت ورزشی در میان دانش‌آموزان دختر دارند.

جدول ۳. تحلیل دومتغیره برای متغیرهای مستقل و میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر

معناداری	ضریب پیرسون	متغیر
۰/۸۹۱	۰/۰۱۱	امنیت اجتماعی
۰/۹۴۶	۰/۰۰۵	اعتماد اجتماعی
۰/۰۶۳	۰/۱۴۵	تعلق اجتماعی
۰/۰۹۳	۰/۱۳۱	تعامل اجتماعی
۰/۰۰۰	۰/۴۷۴	مشارکت اجتماعی
۰/۰۰۰	۰/۴۵۹	حمایت اجتماعی
۰/۰۴۵	۰/۱۵۸	هنجار اجتماعی

برای تبیین تأثیرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته از تحلیل چند متغیر با استفاده از رگرسیون چندگانه استفاده می‌شود. در این قسمت برای درک بهتر نحوه تغییرات متغیر وابسته با توجه به متغیرهای مستقل رگرسیون چندگانه در هشت مرحله انجام پذیرفته و تغییرات هر مرحله در جدول ۴ برای دانش‌آموزان پسر نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، سن و درآمد خانواده به‌عنوان متغیرهای کنترل ابتدا وارد معادله رگرسیونی شده‌اند تا اثر آنها بر متغیر وابسته یعنی میزان مشارکت ورزشی خنثی شود. این دو متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت ورزشی ندارند.

در گام دوم متغیر امنیت اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت ورزشی دارد. با ورود این متغیر حدود ۵ درصد بر میزان ضریب تعیین (R^2) افزوده شده که نشان‌دهنده آن است که ۵ درصد از تغییرات متغیر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر از طریق این متغیر قابل تبیین است.

در گام سوم متغیر اعتماد اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت ورزشی ندارد.

در گام چهارم احساس تعلق اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. احساس تعلق اجتماعی تأثیر معناداری بر میزان مشارکت ورزشی دارد. مقدار ضریب تعیین با ورود این متغیر حدود ۳ درصد افزایش داشته که نشان‌دهنده آن است که حدود ۳ درصد از تغییرات متغیر مشارکت ورزشی از طریق این متغیر تبیین می‌شود.

در مرحله پنجم متغیر تعامل اجتماعی وارد مدل رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت اجتماعی ندارد. نکته شایان توجه آن است که با ورود این متغیر دو متغیر امنیت اجتماعی و تعلق اجتماعی که مراحل قبلی معنادار بوده، معناداری خود را از دست داده‌اند. این امر نشان می‌دهد که تأثیر این دو متغیر بر میزان مشارکت ورزشی پسران تأثیر کاذب بوده و با ورود متغیر تعامل اجتماعی معناداری خود را از دست داده‌اند. به عبارت دیگر، سه متغیر امنیت اجتماعی، تعلق اجتماعی و تعامل اجتماعی در رابطه با یکدیگر بر متغیر میزان مشارکت ورزشی تأثیرگذارند. با ورود این متغیر و گرفتن سهم خود از تبیین یا واریانس متغیر وابسته چون دو متغیر قبلی نیز رابطه قوی با متغیر وابسته نداشته‌اند، هر سه متغیر با گرفتن سهم خود از واریانس سهم کوچکی را به خود اختصاص داده و هر سه معناداری خود را از دست داده‌اند.

در مرحله ششم متغیر مشارکت اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر مشارکت ورزشی دارد. با ورود این متغیر حدود ۷ درصد بر ضریب تعیین افزوده شده است. این امر نشان می‌دهد که حدود ۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته از طریق این متغیر تبیین می‌شود. در گام هفتم متغیر حمایت اجتماعی به مدل رگرسیونی وارد شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت ورزشی ندارد.

در نهایت در گام هشتم متغیر پایداری به هنجارهای اجتماعی وارد معادله اجتماعی شده است. این متغیر نیز رابطه معناداری با میزان مشارکت ورزشی ندارد. با ورود همه متغیرها به معادله رگرسیونی تنها متغیر میزان مشارکت اجتماعی معناداری خود را حفظ کرده است. همچنین ضرایب رگرسیون استاندارد شده (بتا) نشان‌دهنده آن است که این متغیر بیشترین تأثیر را بر متغیر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر دارد. در مجموع متغیرهای وارد شده به معادله رگرسیونی توانسته‌اند حدود ۱۶ درصد از تغییرات متغیر میزان مشارکت ورزشی را تبیین کنند.

در جدول ۵ تحلیل چندمتغیره مربوط به دانش‌آموزان دختر آمده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در گام نخست سن و درآمد به‌عنوان متغیرهای کنترل وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. سن دانش‌آموزان دختر با میزان مشارکت ورزشی آنها رابطه معناداری دارد. مقدار بتای به‌دست‌آمده برای این متغیر $0/۳۲-$ است که نشان می‌دهد هرچه بر سن دانش‌آموزان دختر افزوده شده، از میزان مشارکت ورزشی آنها کاسته شده است. این امر ممکن است به این دلیل باشد که دانش‌آموزانی که در سنین بالا قرار دارند، در دوره پیش‌دانشگاهی یا سوم دبیرستان مشغول به تحصیل‌اند و با توجه اهمیت متون درسی برای کنکور یا امتحان نهایی میزان مشارکت ورزشی آنها کاهش می‌یابد. ضریب تعیین به‌دست‌آمده برای این متغیر حدود ۹ درصد است که نشان می‌دهد حدود ۹ درصد از میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر از طریق سن آنها تعیین می‌شود که این درصد، درصد شایان توجهی است. در مرحله دوم متغیر امنیت اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر تأثیر معناداری بر متغیر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر ندارد. در گام سوم متغیر اعتماد اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری بر متغیر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان ندارد.

در گام‌های چهارم و پنجم به ترتیب دو متغیر احساس تعلق اجتماعی و متغیر تعامل اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. این دو متغیر تأثیر معناداری بر متغیر میزان مشارکت ورزشی نداشته‌اند. در گام ششم متغیر مشارکت اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر میزان مشارکت ورزشی دارد. مقدار بتای به‌دست‌آمده برای این متغیر $0/۵۳+$ است که نشان از همبستگی قوی بین این دو متغیر دارد. با ورود این متغیر حدود ۲۳ درصد بر میزان ضریب تعیین افزوده شده است. بنابراین می‌توان گفت میزان مشارکت اجتماعی زنان به‌طور چشمگیری بر میزان مشارکت ورزشی آنها تأثیر دارد. در گام هفتم متغیر حمایت اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر نیز رابطه معناداری با متغیر تابع دارد. مقدار ضریب رگرسیونی (بتا) به‌دست‌آمده برای این متغیر $0/۴۲+$ است که نشان می‌دهد این متغیر پس از متغیر مشارکت اجتماعی همبستگی قوی با میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر دارد. با ورود این متغیر حدود ۱۲ درصد بر ضریب تعیین افزوده شده است؛ که نشان از اهمیت این متغیر در معادله رگرسیونی دارد. در گام هشتم متغیر هنجار اجتماعی وارد معادله رگرسیونی شده است. این متغیر رابطه معناداری با متغیر تابع ندارد. نکته شایان توجه اینکه با ورود متغیر هنجار اجتماعی به معادله رگرسیونی متغیر احساس امنیت اجتماعی معنادار شده است. مقدار بتای به‌دست‌آمده برای این متغیر $0/۲۳-$ است که نشان می‌دهد میزان پایبندی به هنجارهای اجتماعی از طریق احساس

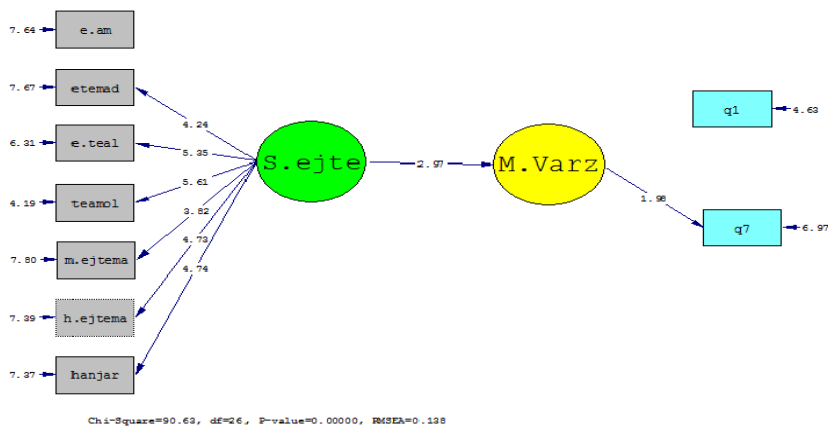
امنیت اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی تأثیرگذار است. البته تأثیر این متغیر بر میزان مشارکت ورزشی اندک است، زیرا مقدار تعیین‌کننده تغییر نکرده است. با ورود همه متغیرها به معادله رگرسیونی متغیرهای سن به‌عنوان متغیر کنترل، احساس امنیت اجتماعی به‌صورت منفی و متغیرهای مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی به‌صورت مثبت رابطه معنادار خود را حفظ کرده‌اند. با ورود همه متغیرها به معادله رگرسیونی متغیرهای مستقل توانسته‌اند حدود ۴۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

الگوسازی معادلات ساختاری به محقق کمک می‌کند تا به تحلیل علی متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده‌شده به‌طور همزمان بپردازد. در واقع معادلات ساختاری به‌طور همزمان به تحلیل عاملی و روابط ساختاری می‌پردازد. در این قسمت با توجه به مدل معادلات ساختاری به این پرسش اساسی پاسخ داده خواهد شد آیا در مجموع سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر و پسر تأثیرگذار است؟ برای رسیدن به این سرمایه اجتماعی به‌صورت متغیر پنهان برون‌زا یا مستقل در نظر گرفته شده و تأثیر آن بر متغیر پنهان مشارکت ورزشی بررسی شده است.

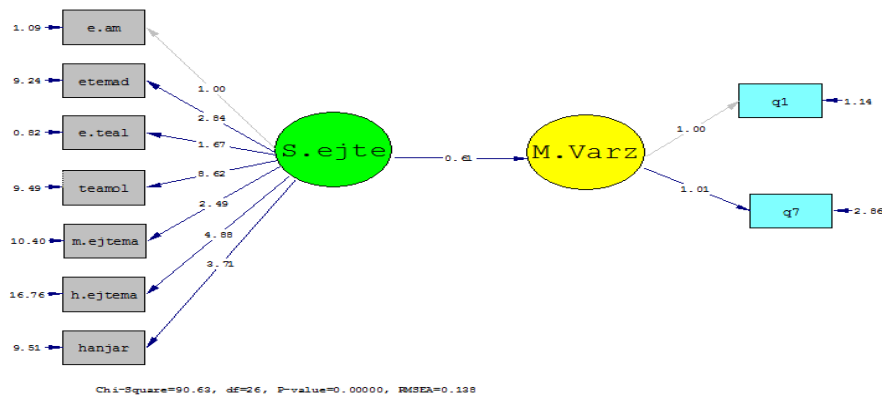
در نمودارهای ۱ و ۲ مدل معادلات ساختاری برای سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت ورزشی نوجوانان پسر آمده است. نمودار ۱ به این پرسش پاسخ می‌دهد که آیا سرمایه اجتماعی در حالت کلی (متشکل از متغیرهای احساس امنیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و هنجار اجتماعی) بر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر تأثیرگذار است؟ بنابراین سرمایه اجتماعی در اینجا به‌عنوان متغیر پنهان برون‌زا یا مستقل در نظر گرفته شده است. شایان ذکر است از آنجا که گویه «در طول هفته چقدر از وقتتان را برای تماشای رویدادهای ورزشی از طریق تلویزیون یا رفتن به ورزشگاه اختصاص می‌دهید؟» در معادله ساختاری با خطا روبه‌رو بود، حذف شده است و میزان مشارکت ورزشی از طریق دو گویه باقی‌مانده که قبلاً شرح داده شد، اندازه‌گیری و به متغیر پنهان وابسته تبدیل شده است.

نتایج آزمون T نشان‌دهنده آن است که سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر تأثیر معناداری دارد. در معادلات ساختاری T‌هایی که بالاتر از ۱/۹۶ باشند، معنادار در نظر گرفته می‌شوند. در اینجا $T=۲/۹۷$ ، بنابراین کاملاً معنادار است. بنابراین می‌توان گفت سرمایه اجتماعی تأثیر معناداری بر میزان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر شهرستان چم دارد. نمودار ۲ مدل معادله ساختاری و ضریب به‌دست‌آمده برای میزان سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی را نشان می‌دهد. ضریب به‌دست‌آمده برابر با ۰/۶۱ است، یعنی به ازای یک واحد تغییر در متغیر سرمایه اجتماعی، ۰/۶۱ میزان مشارکت ورزشی تغییر می‌کند. شاخص برازش مدل نشان می‌دهد که مدل از برازش خوبی برخوردار است. به‌منظور بررسی برازش مدل چند شاخص در نظر گرفته می‌شود. یکی از این شاخص‌ها مربع کای است. مربع کای اگر معنادار باشد، به این معناست که مدل برای جامعه قابل قبول نیست. مقدار کای در پایین نمودارهای ۱ و ۲ نشان داده شده که در اینجا معنادار شده است. ولی مربع کای تحت تأثیر حجم نمونه قرار می‌گیرد، بنابراین استفاده از دیگر شاخص‌های برازش نیکویی مطلوب‌تر است. بنابراین در اینجا شاخص‌های GFI و AGFI محاسبه می‌شوند. میزان شاخص‌های مذکور بین ۰ تا ۱ است، که هرچه به یک نزدیک‌تر باشند، شاخص نیکویی بهتر است و معمولاً کمتر از ۰/۹۰ قابل قبول نیست. میزان شاخص‌های مذکور در مدل ساختاری حاضر ۰/۸۷ و ۰/۷۷ به‌دست آمده است. بنابراین می‌گفت مدل ساختاری سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت ورزشی پسران از نیکویی برازش قابل قبولی برخوردار نیست.

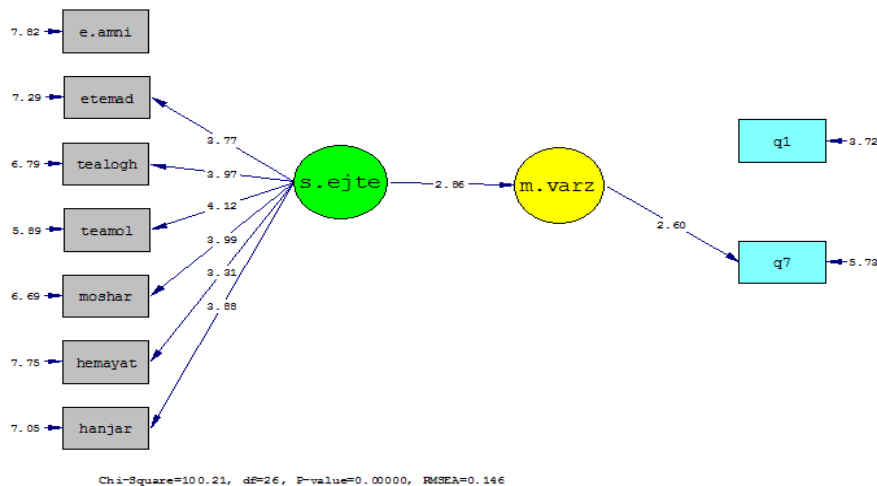
نمودار ۱. آزمون معناداری معادله ساختاری سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر

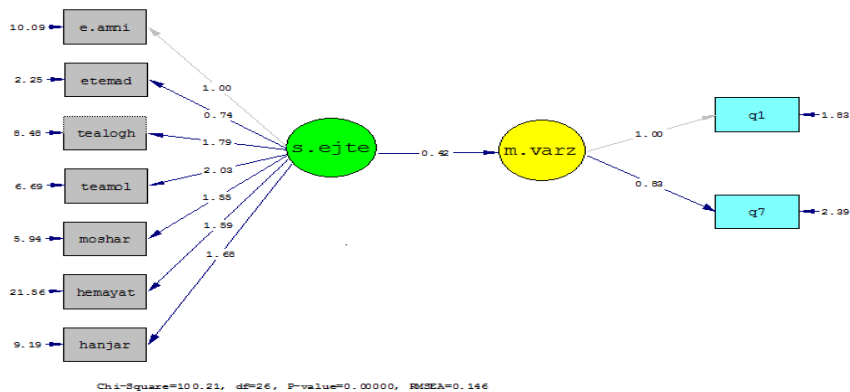
نمودار ۲. مدل معادله ساختاری سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان پسر

معادله ساختاری برای سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت ورزشی برای دانش‌آموزان نوجوان دختر شهرستان جم در نمودارهای ۳ و ۴ نشان داده شده است. همان‌گونه که در نمودار ۳ مشاهده می‌شود، سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر تأثیر معناداری دارد. مقدار T به دست آمده برای متغیر سرمایه اجتماعی ۲/۸۶ است، که نشان از رابطه معنادار بین سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر دارد. ضریب به دست آمده که در نمودار ۴ نشان داده شده، ۰/۴۲ به دست آمده است که نشان می‌دهد هرچه بر میزان سرمایه اجتماعی دانش‌آموزان دختر افزوده شود، میزان مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان دختر افزایش می‌یابد. شاخص‌های برازش نیکویی GFI و AGFI نیز به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۷۵ به دست آمده که نشان‌دهنده آن است که مدل ساختاری از برازش مطلوبی برخوردار نیست.

نمودار ۳. معناداری مدل معادله ساختاری برای سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر

نمودار ۴. مدل معادله ساختاری برای سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی دانش‌آموزان دختر

بحث و نتیجه‌گیری

در بستر توسعه و گسترش مشاغل پشت‌میزنشین و گسترش وسایل ارتباط جمعی که افراد را به بی‌حرکی ترغیب می‌کنند، نیاز به مشارکت ورزشی روزبه‌روز بیشتر احساس می‌شود. ورزش‌های هوازی مانند پیاده‌روی، دویدن، شنا و دوچرخه‌سواری اگر در تمام مدت زندگی به‌طور منظم صورت گیرد، مزایای مهمی برای تندرستی و سلامتی به‌بار می‌آورد. ورزش به کاهش فشار خون کمک می‌کند و در کنترل وزن

تأثیر فوق‌العاده‌ای دارد. ورزش سیستم قلبی و عروقی را تقویت می‌کند و در نتیجه قلب و ریه‌ها را وامی‌دارد به‌طور مؤثر و کارآمد عمل کنند و همچنین خطر بیماری قلبی و عروقی را کاهش می‌دهد (۲۳). مشارکت ورزشی علاوه بر تأثیر بسزایی که بر سلامت افراد جامعه دارد، از جنبه‌های اجتماعی نیز حائز اهمیت است. از سوی دیگر، مشارکت ورزشی خود از متغیرهای اجتماعی متعددی تأثیر می‌پذیرد؛ یکی از این متغیرهای سرمایه اجتماعی است. تحقیقات ارتباط دوسویه بین مشارکت ورزشی و سرمایه اجتماعی را نشان می‌دهد. از یک سو ورزش به گسترش سرمایه اجتماعی منجر می‌شود و از سوی دیگر سرمایه اجتماعی افراد بر مشارکت ورزشی آنها تأثیرگذار است. تحقیق حاضر کوشید به تأثیر سرمایه اجتماعی و ابعاد آن بر میزان مشارکت ورزشی در میان نوجوانان شهرستان جم بپردازد. در این زمینه ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی شامل احساس امنیت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و پایبندی به هنجارهای اجتماعی انتخاب و تأثیر آنها بر میزان مشارکت ورزشی بررسی شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میزان مشارکت ورزشی پسران به مراتب بیشتر از دختران است و این تفاوت چشمگیر است، به طوری که ۷۲ درصد از نوجوانان پسر مشارکت ورزشی متوسط و بالاتر را گزارش کرده‌اند، در حالی که این درصد برای نوجوانان دختر ۴۷ درصد است. این امر ممکن است ناشی از تفاوت‌های ساختاری و محدودیت‌هایی باشد که در راستای مشارکت ورزشی دختران در جامعه ایران وجود دارد. چنانکه نتایج تحقیقات نشان می‌دهد، زنان در برخی از جنبه‌های سبک زندگی از جمله مصرف دخانیات و تغذیه و مراقبت از خود وضعیت بهتری نسبت به مردان دارند، ولی در زمینه ورزش وضعیت بدتری نسبت به مردان دارند (۲۴).

نتایج تحلیل دومتغیره با استفاده از همبستگی پیرسون برای نوجوانان پسر نشان می‌دهد که از بین ابعاد سرمایه اجتماعی، متغیرهای تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی رابطه معنادار مثبت با میزان مشارکت ورزشی دارند. همچنین نتایج همبستگی پیرسون نشان‌دهنده آن است که متغیرهای مشارکت اجتماعی، حمایت اجتماعی و پایبندی به هنجار اجتماعی رابطه معنادار با متغیر مشارکت اجتماعی برای نوجوانان دختر دارند. از آنجا که همبستگی لزوماً نشان‌دهنده رابطه علی بین متغیرها نیست، برای تبیین تأثیرگذاری ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی بر مشارکت ورزشی نوجوانان شهرستان جم از رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان می‌دهد که ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی در مجموع توانسته‌اند حدود ۱۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته میزان مشارکت ورزشی نوجوانان پسر را تبیین کنند.

از بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی تنها میزان مشارکت اجتماعی به صورت مثبت بر میزان مشارکت ورزشی به صورت معنادار تأثیرگذار است. تأثیر مشارکت اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی در تحقیقات قبلی نیز تأیید شده است (۱۷، ۱۳). این متغیر به تنهایی حدود ۷ درصد از تغییرات متغیر میزان مشارکت اجتماعی را تبیین می‌کند. نتایج رگرسیون چندگانه برای نوجوانان دختر نیز نشان‌دهنده آن است که ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی توانسته‌اند واریانس بیشتری از میزان مشارکت ورزشی نسبت به نوجوانان پسر تبیین کنند. با کنترل سن و درآمد ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی حدود ۳۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند. از میان ابعاد سرمایه اجتماعی متغیرهای مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی بیشترین تأثیر را بر میزان مشارکت ورزشی دختران نوجوان دارند. این دو متغیر به ترتیب حدود ۲۳ و ۱۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته میزان مشارکت اجتماعی را تبیین کرده‌اند. تأثیر حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر در تحقیق منوچهری‌نژاد و همکاران (۱۳۹۴) و فریدون و همکاران (۱۳۸۵) تأیید شده است. در مطالعات دیگر در زمینه سرمایه اجتماعی و میزان مشارکت ورزشی تأثیر متغیرهای امنیت اجتماعی (۱۴، ۱۳) و اعتماد اجتماعی (۱۵) تأیید شده بود که در تحقیق حاضر تأیید نشد. جنبه دیگری که در هیچ‌کدام از تحقیقات قبلی به آن توجه نشده بود، استفاده از معادلات ساختار و سرمایه اجتماعی به عنوان متغیر پنهان یا کلی بود. در این تحقیق برای بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی به عنوان متغیر پنهان بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان شهرستان جم از الگوسازی معادلات ساختار با استفاده از نرم‌افزار لیزرل استفاده شد. نتایج مدل معادلات ساختاری هم برای دانش‌آموزان پسر و هم دانش‌آموزان دختر نشان می‌دهد که در مجموع سرمایه اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان تأثیرگذار است. بنابراین می‌توان گفت هر اقدام در راستای افزایش سرمایه اجتماعی به افزایش میزان مشارکت ورزشی نوجوانان منجر خواهد شد. در این میان مشارکت اجتماعی و حمایت اجتماعی تأثیرگذارتر می‌باشند. تأثیر حمایت اجتماعی بر میزان مشارکت ورزشی نوجوانان در این تحقیق تأیید شد. این امر در تحقیقات گذشته نیز تأیید شده است (۱۷، ۱۶، ۱۳، ۱۰). همچنین افزایش حمایت اجتماعی از دختران چه در سطح جامعه و چه در سطح خانواده به مشارکت ورزشی بیشتر آنها می‌انجامد. در واقع همان‌طور که بوث و همکاران (۲۰۰۰) اشاره کرده‌اند، داشتن شبکه‌های اجتماعی مانند دوستان و خانواده که برای افراد نقش حمایتی دارند یا اینکه خودشان به‌طور مستقیم در فعالیت فیزیکی مشارکت می‌کنند، به مشارکت بیشتر افراد در فعالیت‌های ورزشی منجر خواهد شد (۱۲). کاهش سرمایه اجتماعی در جامعه پیامدهای منفی‌ای در حوزه‌های متفاوت به دنبال دارد که تأثیر آن در حوزه مشارکت ورزشی نیز نمایان

می‌شود. هر گونه اقدام در زمینه افزایش سرمایه اجتماعی بر حوزه‌های دیگر تأثیرگذار است. در واقع افزایش سرمایه اجتماعی به افزایش مشارکت ورزشی افراد و در نتیجه افزایش مشارکت ورزشی بر سلامت جامعه تأثیرگذار است. پدیده‌های اجتماعی بر یکدیگر تأثیرگذارند، بنابراین در حوزه مدیریت ورزشی توجه به مفاهیم جامعه‌شناسی لازم و ضروری است و این امر زمینه پیوند بین رشته‌ها و همکاری بین آنها برای حل مسائل اجتماعی را فراهم می‌آورد. توجه به نقش میزان مشارکت ورزشی در افزایش سرمایه اجتماعی و شاخص‌های آن مانند افزایش میزان اعتماد اجتماعی، امنیت اجتماعی، تعلق اجتماعی، تعامل اجتماعی، مشارکت اجتماعی و پایبندی به هنجارهای اجتماعی نیازمند توجه ویژه به این مسئله است و تحقیقات آینده می‌توانند بر این موضوع تأکید کنند. علاوه بر این با توجه به آنکه داده‌های اجتماعی ماهیت آشیانه‌ای داشته و هر واحد درون واحد دیگر قرار دارد، توجه به تحلیل چندسطحی و مقایسه چند شهرستان یا استان متفاوت با سرمایه‌های اجتماعی متفاوت در درک بهتر نقش سرمایه اجتماعی بسیار مفید فایده خواهد بود. توجه به رویکرد چندسطحی، رویکرد جدیدی در مطالعات اجتماعی است که به‌تازگی مورد استفاده محققان قرار گرفته و فرض اساسی آن این است که رفتار افراد علاوه بر اینکه تحت تأثیر عوامل فردی است، از ویژگی‌های ساختاری نیز تبعیت می‌کند. برای مثال مشارکت ورزشی افراد علاوه بر ویژگی‌های فردی آنها، از ویژگی‌های شهرستان یا استان محل زندگی مانند سطح توسعه، امکانات ورزشی یا سطح سرمایه اجتماعی شهرستان نیز پیروی می‌کند.

منابع و مأخذ

1. Parsamehr M. Sports Sociology (In Persian), Yazd: Yazd University Press, 2009; PP. 12.
2. Mohan G, Mohan J. Placing social capital. Progress in Human Geography. 2002; 26: 191–210.
3. Coleman J. Foundations of Social Theory. Bleknap Press: Cambridge, 1994; pp 287.
4. Onyx J, Bullen P. Measuring social capital in five communities. Journal of Applied Behavioural Science. 2000; 36: 23–42.
5. Field J. Social Capital. Routledge: London, 2003; PP 76.
6. Cox E. A Truly Civil Society. ABC Books: Sydney, 1995; PP 57.
7. Nateghpour MJ, Firoozabadi SA. [Social capital and factors affecting its formation in Tehran (In Persian)], Iranian Journal of Sociology, 2005; 24: 59-51.
8. Chalabi M, Mobarak M. [Analysis of the Relationship between Social Capital and crime at micro and macro levels (In Persian)], Journal of Sociology, 2005; 22: 44-3.
9. Granfel M. Key Concepts of Bourdieu (In Persian), Translated by Labibi MM, Tehran: Afcar Publication, 2010; p. 333.

10. Putnam R. Making democracy work: civic traditions in modern Italy (In Persian). Translated by Delfrooz MT, Tehran: Sociologists Publication; 2013; PP. 298.
11. Fukuyama Francis. End of Order: Social Capital and Its Preservation (In Persian). Translation by Tavassoli Gh, Tehran: Society of Iranians, 2000; p. 11-12.
12. Booth M.L, N Owen, A Bauman, O Clavisi and E Leslie (2000). "Social cognitive and perceived environment influences associated with physical in older Australians". pre med, Vol 31 . No. 1. PP: 15-22.
13. . Parsamehr M, Bellagourian M, Saeedi Madani M. [The Relationship between the Components of Social Capital and Sports Participation among Adolescents (In Persian)], Sport Management, 2013; 17: 128-109.
14. . Harrison R.A, I Gemmell, P.F Heller. The population effect of crime and neighborhood on physical activity: an analysis of 15461 adults. J Epidemiol Community Health. 2007; 61: PP: 34-39.
15. . Sharipoor M, Hosseini Rad A. [Investigating the Relationship between Social Capital and Sports Participation (In Persian)], Journal of Harakat, 2008; 37: 153-131.
16. Arizi FA, Frieden V, Pashamehr M. [The Effect of Social Protection on Women's Participation in Sports Activities (In Persian)], Research in Sport Management and Motor Behavior, 2006; 7: 62-53.
17. Manouchehri N, Hematinejad MA, Rahmati MM. [The Relationship of Family Social Capital and Sports Participation among Adolescent Students (In Persian)], Sport Management, 2015; 7 (26: 370-456.
18. Putnam R. Bowling alone: America's declining social capital. Journal of Democracy. 1995; 6: 65-78.
19. Putnam R. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. Simon and Schuster. New York. 2000; PP 107.
20. Jarvie G. Communitarianism, sport and social capital. International Review for the Sociology of Sport. 2003; 38: 139-153.
21. Harris, J. Civil society, physical activity and the involvement of sports sociologists in the preparation of physical activity professionals. Sociology of Sport Journal. 1998; 15: 138-153.
22. sadipour E. Research Methods in Psychology and Educational Sciences (In Persian), Tehran: Duran Publishing; 2005. PP. 210.
23. Dimato MR. Health Psychology (In Persian), Translated by Kaviani M and et al., Tehran: Samt Publication, 2009; PP. 113.
24. Ghassemi Vahid, Rabbani R, Rabbani Khorsgani A, Alizadeh Aghdam MB. [Structural and capital determinants of life style health (In Persian)], Social Issues of Iran, 2008; 16(63): pp.213-181.

The Study of the Effect of Social Capital and Its Components on Sport Participation in Adolescent Boys and Girls of Jam City in Bushehr Province

Abbas Dorhaki¹ - Mehrzad Moghadasi^{2*}

1. M.Sc. Student in Sport Management, Department of Sport Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran

2. Associate Professor in Exercise Physiology, Department of Exercise Physiology, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran

(Received: 2017/02/21; Accepted: 2017/12/18)

Abstract

Sport participation not only has undeniable consequences on human health but also has many positive social consequences. In addition, sport participation can be influenced by social variables. This research studied the effect of social capital and its components (including social security, social trust, social belonging, social interaction, social participation, social support and adherence to social norms) on the sport participation of adolescent boys and girls in Jam city in 2016. According to the stratified multi-stage and cluster sampling methods, 350 boy and girl students studying at the first and second grades of high schools were selected and investigated. The results showed that sport participation for adolescent boys were drastically higher than teenage girls. Results from structural models using LISREL indicated that social capital generally had a significant effect on sport participation both in boys and girls. The results of multiple regression for components of social capital indicated that among the components of social capital, social participation had the greatest positive effect on sport participation of adolescent boys. Social participation and social support variables had the greatest positive effect on sport participation of teenage girls respectively. Therefore, any attempt to increase social capital will lead to more sport participation in adolescents.

Keywords

Jam city, social capital, social participation, social support, social trust, sport participation.

---

* Corresponding Author: Email: mehrzad.moghadasi@gmail.com ; Tel: +989177320043